



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 4/2013-67

Ústavný súd Slovenskej republiky neverejnou zasadnutím senátu 10. januára 2013 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. M. H., B., zastúpeného advokátom JUDr. J. M., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 57/2006 a jeho rozsudkom z 13. decembra 2011, ako aj postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 61/2012 a jeho rozsudkom z 28. mája 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. M. H. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. júla 2012 osobne doručená sťažnosť Ing. M. H., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. M., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu

podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 57/2006 (ďalej aj „napadnuté konanie okresného súdu“) a jeho rozsudkom z 13. decembra 2011 (ďalej aj „napadnutý rozsudok okresného súdu“), ako aj postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 61/2012 (ďalej aj „napadnuté konanie krajského súdu“) a jeho rozsudkom z 28. mája 2012 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“ alebo „rozsudok krajského súdu z 28. mája 2012“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že žalobca sa voči sťažovateľovi žalobou doručenou krajskému súdu 17. marca 2006, ktorá bola prípisom z 10. apríla 2006 z dôvodu vecnej a miestnej príslušnosti postúpená okresnému súdu, domáhal zaplatenia sumy 818 650 Kč od 1. mája 2004 do zaplatenia z titulu bezdôvodného obohatenia a náhrady škody a trov konania (ďalej len „žaloba“). Okresný súd uznesením z 19. decembra 2008 rozhodol o pripustení zmeny žaloby, na základe ktorej sa žalobca voči sťažovateľovi domáhal zaplatenia sumy 818 650 Kč s úrokom z omeškania vo výške 3 % zo sumy 775 000 Kč od 15. mája 2004 do zaplatenia a zo sumy 43 650 Kč od 22. júna 2005 do zaplatenia, a to všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Žalobca odôvodňoval svoju žalobu tým, že medzi ním a sťažovateľom bola v P. 3. októbra 2003 uzatvorená „*Dohoda o prevode členských práv a povinností spojených s členstvom v Bytovom družstve K...*“ (ďalej len „dohoda o prevode“) a súčasne „*Dohoda o vzájomnom majetkovom vysporiadaní*“ (ďalej len „dohoda o vysporiadaní“), na základe ktorej žalobca uhradil sťažovateľovi 775 000 Kč, a to za prevod členských práv a povinností za podmienok uvedených v dohode o prevode, vrátane členského podielu vzťahujúceho sa na družstevný byt, pričom podľa žalobcu nebol splnený základný predpoklad na to, aby bolo možné previesť práva k družstevnému bytu, keďže predmetný byt bol vo vlastníctve obchodnej spoločnosti Č., a. s., a nie vo vlastníctve Bytového družstva K... (ďalej aj „bytové družstvo“).

Okresný súd rozsudkom č. k. 32 Cb/57/06-226 z 10. marca 2009 (ďalej len „rozsudok okresného súdu z 10. marca 2009“) rozhodol tak, že žalobu v celom rozsahu zamietol a žalobcu zaviazal na náhradu trov konania v sume 3 263,62 €. O odvolaní žalobcu proti rozsudku okresného súdu z 10. marca 2009 rozhodol krajský súd uznesením č. k. 4 Co 187/2009-253 z 28. apríla 2010 tak, že rozsudok okresného súdu z 10. marca 2009 zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie. Pri opätovnom prejednaní veci okresný súd dospel k záveru, že žalobca preukázal právny základ ním uplatneného nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, a preto rozsudkom č. k. 32 Cb 57/2006-312 z 13. decembra 2011 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu z 13. decembra 2011“) vyhovel žalobe v časti, ktorou žalobca požadoval od sťažovateľa zaplatenie sumy 775 000 Kč s úrokom z omeškania vo výške 3 % zo sumy 775 000 Kč od 15. mája 2004 do zaplatenia a trov konania a zamietol žalobu v časti, ktorou si žalobca uplatňoval nárok na náhradu škody v sume 43 650 Kč.

Proti napadnutému rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd tak, že rozsudok okresného súdu z 13. decembra 2011 rozsudkom z 28. mája 2012 v napadnutej časti potvrdil.

Sťažovateľ v sťažnosti formuluje výhrady voči napadnutému rozsudku okresného súdu a napadnutému rozsudku krajského súdu, pričom v tejto súvislosti predovšetkým uvádza:

„1. Nedostatočnosť odôvodnenia rozsudku súdu prvého stupňa a rozsudku súdu druhého stupňa spočíva podľa môjho názoru v tom, že ani v jednom z rozsudkov súd prvého stupňa ani súd druhého stupňa bližšie neuviedli právny argument k tej rozpornej skutočnosti, že na jednej strane sa síce stotožnili s právnym názorom, že dohoda o prevode, resp. predmetné dohody sú absolútne neplatné podľa § 37 ods. 2, resp. § 39 Občianskeho zákonníka, ale zároveň na druhej strane neuviedli relevantné a konkrétne argumenty, ktoré by preukazovali a odôvodňovali správnosť takto vysloveného záveru.

2. Súd prvého stupňa a súd druhého stupňa v rozsudku súdu prvého stupňa, resp. rozsudku súdu druhého stupňa sa tiež dostatočne nevysporiadali s mojimi tvrdeniami (ktoré sú závažné a podstatné pre posúdenie celej veci). Najmä ide o nasledovné skutočnosti:

- že žalobcovi bolo od samého začiatku známe, že predmetný byt nebol v čase podpisu dohody o prevode, resp. predmetných dohôd vo vlastníctve bytového družstva (bol vo vlastníctve Č.), ako to aj sám v priebehu konania žalobca potvrdil a čo výslovne skonštatoval aj súd prvého stupňa v rozsudku súdu prvého stupňa;

- že žalobca mal/má na rozdiel odo mňa právnické vzdelanie, pracuje v realitnej oblasti (v danej oblasti podniká prostredníctvom viacerých firiem a obchodných spoločností), návrhy dohody o prevode, resp. predmetných dohôd vypracoval žalobca sám, čo sám žalobca potvrdil jednoznačne aj v žalobe a v priebehu konania na súde prvého stupňa;

- že žalobca má stále kľúče od predmetného bytu a platí vlastníčkovi bytu - Č. poplatky za služby spojené s užívaním predmetného bytu;

- že by v prípade dohody o prevode, resp. predmetných dohôd mohlo ísť o relatívnu neplatnosť právneho úkonu podľa § 40a v nadväznosti na § 49a Občianskeho zákonníka;

- že by v prípade dohody o prevode, resp. predmetných dohôd mohlo ísť v súvislosti s právom nájmu o čiastočnú neplatnosť právneho úkonu (§ 41) podľa § 39 Občianskeho zákonníka (rozpor so zákonom);

- že by v prípade dohody o prevode, resp. predmetných dohôd mohlo ísť o zmluvný typ analogicky podobný s kúpou nádeje (emptio spei) podľa § 595 Občianskeho zákonníka;

- že ak súd prvého stupňa a súd druhého stupňa uplatnili na dohodu o vysporiadaní ustanovenia Obchodného zákonníka vzhľadom na dohodu jej účastníkov (§ 262 ods. 1 Obchodného zákonníka) súd prvého stupňa a súd druhého stupňa sa vôbec nevysporiadali s otázkou, či takáto dohoda, ktorá bola navrhnutá žalobcom nezhoršila moje postavenie;

- že prehlásenie v čl. I. a IV. dohody o prevode nemožno ako podľa českého tak aj slovenského právneho poriadku považovať za zmluvný záväzok nakoľko prehlásenie obsiahnuté v zmluve nie je zmluvným záväzkom.“

Vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľ navyše uvádza:

«Súd druhého stupňa nesprávne právne posúdil vec, keď rozsudok súdu prvého stupňa v celom rozsahu potvrdil a zároveň dokonca uviedol v odôvodnení ďalší dôvod, pre ktorý malo byť podľa jeho názoru žalobe vyhovené. ... tvrdenia súdu druhého stupňa v odôvodnení rozsudku súdu druhého stupňa sú neodôvodneným a ničím nepodloženým

tvrdením, keďže bez uvedenia akéhokoľvek relevantného dôvodu a bez riadneho zdôvodnenia došiel k záveru, že bytové družstvo je len také družstvo, ktoré reálne zabezpečuje bytové potreby svojich členov a keďže do svojho vlastníctva nenadobudlo žiadny bytový dom a ani žiadne konkrétne byty nemožno tento subjekt považovať za bytové družstvo, resp. je to len formálny subjekt zapísaný v obchodnom registri. Ďalej súd druhého stupňa uviedol, že táto skutočnosť spôsobuje absolútnu neplatnosť dohody o prevode a dohody o vysporiadaní podľa § 39 Občianskeho zákonníka a tiež uviedol, že z dôvodu, že bytové družstvo bytovým družstvom reálne nie je, potom som na žalobcu nemohol ani previesť členské práva a povinnosti spojené s členstvom v tomto bytovom družstve.

Na základe čoho však súd druhého stupňa došiel k vyššie uvedenému záveru o tom čo sa má, resp. nemá považovať za bytové družstvo však vôbec nie je jasné a rovnako tak chýba konkretizácia toho, čo konkrétne bolo porušené, keďže § 39 Občianskeho zákonníka obsahuje viaceré skutočnosti („Neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.“), ktoré by mohli spôsobovať absolútnu neplatnosť zmluvy, predmetných dohôd.

To, že bytové družstvo v čase uzavretia dohody o prevode, resp. predmetných dohôd nevlastnilo žiadny bytový dom, konkrétny byt alebo priamo predmetný byt, resp. nehnuteľnosť, v ktorej sa predmetný byt nachádza, nič nemení na tom, že bytové družstvo bolo skutočne - „de iure“ i „de facto“ družstvom bytovým v zmysle platných právnych predpisov a príslušnej judikatúry. Ako záver súdu prvého stupňa tak potom aj záver súdu druhého stupňa nie je správny a dohoda o prevode, resp. predmetné dohody majú všetky náležitosti, ktoré sa od nich vyžadovali zo strany právnych predpisov, judikatúry a odbornej literatúry na to, aby boli platné a považovali sa za riadne uzavreté pokiaľ ide o prevod členských práv a povinností v bytovom družstve (s výnimkou vyššie spomínaného práva nájmu - užívania).

Mám teda za to, že dohoda o prevode mala a má všetky náležitosti aké má mať dohoda takéhoto typu a že som previedol dohodou o prevode toľko práv koľko som aj v skutočnosti mal. V prípade práva nájmu (práva užívania) k predmetnému bytu ako družstevnému, ak by som aj toto právo nájmu mal v čase podpisu a uzatvorenia dohody o prevode, resp. predmetných dohôd, toto právo by aj tak nebolo možné platne a účinne

previesť len na základe dohody o prevode (bez rešpektovania ustanovení Občianskeho zákonníka o nájme - § 685 a nasl.).

Rád by som poukázal aj na chybné konštatovanie uvedené v rozsudku súdu druhého stupňa, ktoré spočíva v tom, že sa súd druhého stupňa v rozsudku súdu druhého stupňa odvoláva na rozsudok súdu prvého stupňa, keď tvrdí, že vraj súd prvého stupňa zistil, že „žalovaný pri prevode členského podielu žalobcu ubezpečil, že celý dom bude prevedený do vlastníctva bytového družstva, v dôsledku čoho sa predmetný byt stane družstevným bytom“. V rámci zistení súdu prvého stupňa sa však takéto zistenie nenachádza a v tejto súvislosti opätovne zdôrazňujem, že som žalobcovi nič negarantoval a toto tvrdenie žalobcu ani nebolo v konaní pred súdom prvého stupňa preukázané.

Nedostatkom rozsudku súdu druhého stupňa je teda už to, že ním súd druhého stupňa potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, ktorý bol už sám o sebe chybný a nezákonný z dôvodov uvedených v tejto sťažnosti. Súd druhého stupňa v rozsudku súdu druhého stupňa okrem toho, že nesprávne a chybne posúdil právny stav je rovnako ako rozsudok súdu prvého stupňa aj nepreskúmateľný z dôvodu, že jeho odôvodnenie je nedostatočné. Nedostatočnosť odôvodnenia rozsudku súdu druhého stupňa spočíva podľa môjho názoru aj v tom, že súd druhého stupňa nedostatočne odôvodnil rozsudok súdu druhého stupňa najmä pokiaľ ide o otázku rozporu dohody o prevode, resp. predmetných dohôd s ustanovením § 39 Občianskeho zákonníka („Neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.“). § 39 Občianskeho zákonníka obsahuje viaceré skutočnosti, ktoré by mohli spôsobiť absolútnu neplatnosť zmluvy - dohody o prevode, resp. predmetných dohôd, avšak súd druhého stupňa žiaden z týchto dôvodov z § 39 Občianskeho zákonníka neuviedol, nešpecifikoval (len všeobecne konštatoval porušenie § 39 Občianskeho zákonníka) a aj preto považujem rozsudok za arbitrárny, nečitateľný, netransparentný a rovnako za rozsudok nepreskúmateľný. Z rozsudku súdu druhého stupňa vôbec nie je jasné ktorá z týchto skutočností uvedených v § 39 Občianskeho zákonníka bola dohodou o prevode, resp. predmetnými dohodami naplnená a ktorú z týchto skutočností mal vlastne súd druhého stupňa na mysli. Možnosti sú viaceré: obsah a účel predmetných dohôd je v rozpore so zákonom alebo dobrými mravmi alebo obchádza zákon. Ktorú skutočnosť uvedenú v § 39 Občianskeho zákonníka mal však súd druhého stupňa konkrétne na mysli nebolo súdom

druhého stupňa vôbec špecifikované. V tomto považujem rozsudok súdu druhého stupňa za nedostatočne konkrétny, a zároveň to považujem za jeden z dôvodov prečo je rozsudok súdu druhého stupňa nepreskúmateľný. Nie je možné v právnom štáte akým Slovenská republika je, aby bol účastník konania sám nútený si domýšľať a sám fabrikovať konkrétne dôvody tohto, prečo bolo rozhodnuté v jeho neprospech, a to z dôvodu, že konkretizácia týchto dôvodov v rozsudku súdu druhého stupňa absentuje.

Súd druhého stupňa v rozsudku súdu druhého stupňa nedostatočne zdôvodnil a už vôbec ničím relevantným nepreukázal prečo sa stotožnil s názorom súdu prvého stupňa uvedeným v rozsudku súdu prvého stupňa, že dohoda o prevode, resp. predmetné dohody sú absolútne neplatné podľa § 37 ods. 2 Občianskeho zákonníka a tiež riadne nezdôvodnil prečo považoval dohodu o prevode, resp. predmetné dohody za neplatné aj podľa § 39 Občianskeho zákonníka. Aj z týchto dôvodov je rozsudok súdu druhého stupňa nedostatočne odôvodnený a tým aj nepreskúmateľný.»

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Krajský súd v Bratislave svojím postupom a rozsudkom zo dňa 28. 05. 2012 č. k. 6 Co 61/2012-377 porušil základné právo Ing. M. H... na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresný súd Bratislava I svojím postupom a rozsudkom zo dňa 13. 12. 2011 č. k. 32 Cb/57/2006-312 porušil základné právo Ing. M. H. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

3. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 28. 05. 2012 č. k. 6 Co 61/2012-377 a rozsudok Okresného súdu Bratislava I zo dňa 13. 12. 2011 č. k. 32 Cb/57/2006-312 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie.

4. Ing. M. H... ako sťažovateľovi sa priznáva finančné zadostučinenie vo výške 5.000,- EUR, ktoré mu vyplatia Krajský súd v Bratislave a Okresný súd Bratislava I do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Krajský súd v Bratislave a Okresný súd Bratislava I sú povinní nahradiť Ing. M. H... ako sťažovateľovi trovy konania vo výške 452,55 EUR na účet právneho zástupcu ... a to do troch dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

Sťažovateľ súčasne navrhuje, aby ústavný súd v súlade s § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) rozhodol o dočasnom opatrení a odložil vykonateľnosť „rozsudku Okresného súdu Bratislava I zo dňa 13. 12. 2011 č. k. 32 Cb/57/2006-312 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 28. 05. 2012 č. k. 6 Co 61/2012-377 do právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci samej“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd

na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

II.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní a jeho napadnutým rozsudkom

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Sťažovateľ sťažnosťou napáda postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 57/2006 a jeho rozsudok č. k. 32 Cb 57/2006-312 z 13. decembra 2011, ktorým okresný súd vyhovel žalobe v časti, ktorou sa žalobca domáhal zaplatenia sumy 775 000 Kč s úrokom z omeškania vo výške 3 % ročne zo sumy 775 000 Kč od 15. mája 2004 do zaplatenia a náhrady trov konania, a zamietol žalobu v časti, ktorou si žalobca uplatňoval nárok na náhradu škody v sume 43 650 Kč.

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľ v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) využil svoje právo podať proti napadnutému rozsudku okresného súdu odvolanie (23. decembra 2011, pozn.), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa proti napadnutému rozsudku okresného súdu v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu.

Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní a jeho napadnutým rozsudkom

Z už citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. O zjavne neopodstatnenú sťažnosť podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu ide vtedy, ak namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom alebo rozhodnutím tohto orgánu verejnej moci a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

V súvislosti s predbežným prerokovaním sťažnosti sťažovateľa ústavný súd považoval za potrebné poukázať aj na svoju stabilizovanú judikatúru, v ktorej zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani

mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii právneho predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa názoru sťažovateľa je napadnutý rozsudok krajského súdu nedostatočne odôvodnený, keďže krajský súd vyslovil absolútnu neplatnosť „predmetných dohôd“ medzi žalobcom a sťažovateľom, avšak „*neuviedol relevantné a konkrétne argumenty, ktoré by preukazovali a odôvodňovali správnosť takto vysloveného záveru*“, pričom sa v napadnutom rozsudku nevysporiadal so všetkými námietkami sťažovateľa uvádzanými v jeho odvolaní proti napadnutému rozsudku okresného súdu (pozri časť I tohto uznesenia, pozn.).

V nadväznosti na námietky sťažovateľa smerujúce proti napadnutému rozsudku krajského súdu ústavný súd poukázal na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane, pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08). Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09). Z uvedeného dôvodu ústavný súd preskúmal najprv napadnutý rozsudok okresného súdu z 13. decembra 2011, v ktorého odôvodnení sa k otázke absolútnej neplatnosti „predmetných dohôd“ medzi žalobcom a sťažovateľom uvádza:

„Súd mal v konaní preukázané, že dohoda o prevode členských práv a povinností spojených s členstvom v Bytovom družstve K..., so sídlom K..., P..., medzi prevodcom - Ing. M. H. (žalovaným) a nadobúdateľom - Mgr. T. M. (žalobcom) bola uzatvorená podľa § 230 Obchodníku ČR a stala sa účinnou dňom jej predloženia družstvu, táto skutočnosť v konaní nebola sporná, nakoľko zmluva obsahuje potvrdenie družstva o jej prevzatí, nie je v nej však uvedený dátum jej prevzatia družstvom, preto súd ustálil podľa stanoviska žalobcu, že predmetná dohoda bola predložená družstvu v deň jej podpísania, t. j. 03.10.2003 a v tento deň nadobudla aj účinnosť.

Na základe dohody o prevode členských práv a povinností spojených s členstvom v Bytovom družstve K..., so sídlom P., sa zmluvné strany dohodli, že žalovaný ako prevodca, ktorý bol členom Bytového družstva K..., so sídlom P., prevádza na žalobcu ako nadobúdateľa členské práva spojené s členstvom v tomto družstve, ktoré sú uvedené v čl. I. tejto dohody a nadobúdateľ ich prijíma. Prevodca v čl. I. citovanej dohody prehlásil, že je riadnym členom Bytového družstva K... s právom nájmu družstevného bytu č. 28, v 10. podlaží bytového domu na adrese..., o veľkosti 2 + kk. Nadobúdateľ v čl. IV. tejto dohody prehlásil, že družstevný byt uvedený v čl. I. dohody bude užívať po prevzatí tejto dohody družstvom. Súd mal v konaní preukázané, že prevodca - Ing. M. H. (žalovaný) a nadobúdateľ - Mgr. T. M. (žalobca), uzatvorili dňa 03. 10. 2003 dohodu o vzájomnom majetkovom vysporiadaní, v ktorej sa zmluvné strany dohodli, že za prevod uvedených členských práv a povinností zaplatí žalobca ako nadobúdateľ žalovanému ako prevodcovi sumu v celkovej výške 775 000 Kč a to tak, že suma vo výške 725 00 Kč bude poukázaná

nadobúdateľom prevodcovi na jeho účet dňa 03. 10. 2003 t. j. v deň podpisu tejto dohody, a suma vo výške 50 000 Kč bude uhradená nadobúdateľom prevodcovi pri podpise tejto dohody, čo potvrdil prevodca svojim podpisom na tejto dohode.

V konaní nebolo sporné zaplatenie tejto sumy žalobcom žalovanému podľa dojednaní v predmetnej dohode. Súd dospel k záveru, že v danom prípade uzatvorenou dohodou o prevode členských práv a povinností spojených s členstvom v Bytovom družstve K..., so sídlom... P., žalovaný ako prevodca previedol na žalobcu ako na nadobúdateľa viac práv ako v skutočnosti mal a plnenie, ku ktorému sa žalovaný zaviazal, sa stalo nemožným podľa ust. § 37 ods. 2 Občianskeho zákonníka, nakoľko v predmetnej dohode je uvedené, že ide o družstevný byt, pričom v skutočnosti bol byt v čase podpisu dohody a i v súčasnosti vo vlastníctve obchodnej spoločnosti Č., a. s. a nie vo vlastníctve bytového družstva. Ide o také vady právneho úkonu, ktoré spôsobujú vždy absolútnu neplatnosť právneho úkonu, t. j. neplatnosť nastáva zo zákona a súd na ňu prihliada aj bez návrhu (ex officio), pričom účinky neplatnosti právneho úkonu nastávajú od počiatku (ex tunc). Ide o objektívnu príčinu neplatnosti danej dohody, z dôvodu jej nemožnosti plnenia, ktorú mal súd preukázanú z výpovedí žalobcu a žalovaného, listom obchodnej spoločnosti Č., a. s., zrušením ponuky predaja nehnuteľnosti zo dňa 14. 11. 2003, rozsudkom Okresného súdu pre Prahu 4 zo dňa 25. 10. 2004, č. j. 20 C/131/2003, rozsudkom Mestského súdu v Prahe zo dňa 10. 11. 2005, č. j. 17 Co/190/2005, výpisom z katastra nehnuteľností katastrálneho úradu v Prahe č. 513, nájomnou zmluvou č. 3504.02.1999.041 uzatvorenou medzi prenajímateľom obchodnou spoločnosťou Č., a. s. a nájomcom Ing. M. H..., P., zo dňa 09. 02. 1999, výpisom z obchodného registra Bytového družstva K... Súd považoval dohodu o vzájomnom majetkovom vysporiadaní uzatvorenú medzi prevodcom - Ing. M. H. (žalovaným) a nadobúdateľom - Mgr. T. M. (žalobcom) zo dňa 03. 10. 2003 tak isto za absolútne neplatnú od počiatku (ex tunc), nakoľko sa jedná o záväzok akcesorickej povahy, ktorý sa odvodzuje od hlavného záväzku, a to dohody o prevode členských práv a povinností spojených s členstvom v Bytovom družstve K...“

Vo vzťahu k ďalším námietkam sťažovateľa sa v odôvodnení napadnutého rozsudku okresného súdu uvádza:

„V konaní bolo preukázané, že žalobca má právnické vzdelanie, pracuje v realitnej oblasti, predmetné návrhy dohôd vypracoval sám a predložil ich žalovanému, ktorý ich bez pripomienok podpísal a bolo mu známe od samého začiatku, že predmetný byt v čase podpisu týchto zmlúv nie je vo vlastníctve Bytového družstva K..., ale vo vlastníctve obchodnej spoločnosti, Č., a. s., teda že sa jedná o podnikový byt, čo sám potvrdil aj v žalobe, kde uviedol, že pri prevode členského podielu v družstve ho žalovaný uistil, že celý dom bude v blízkej dobe prevedený do vlastníctva tohto bytového družstva, čím nadobudne režim družstevného bytu. Ďalej bolo preukázané, že žalobca má stále kľúče od predmetného bytu a platí vlastníčkovi bytu - obchodnej spoločnosti Č., a. s. poplatky za služby spojené s užívaním bytu. Súd však tieto skutočnosti vyhodnotil, ako nemajúce vplyv na posúdenie otázky platnosti dohody o prevode členských práv a povinností spojených s členstvom v Bytovom družstve K..., so sídlom P., pretože v tomto prípade je bezvýznamný prvok zavinenia jednej či druhej zmluvnej strany, či už spočívajúci v ich nedbalosti alebo úmysle, nakoľko sa jedná o absolútne neplatný právny úkon, ktorý bol od počiatku (ex tunc) neplatný. Pre prehlásenie právneho úkonu za absolútne neplatný, pre nemožnosť plnenia, nie je v zásade rozhodujúce, či o nemožnosti plnenia účastníci vedeli, alebo nie, nakoľko v danom prípade sa jednalo o objektívne príčiny neplatnosti právneho úkonu daného zákonom.“

V podstatnej časti napadnutého rozsudku krajského súdu sa predovšetkým uvádza:

„V čl. I. dohody o prevode členských práv a povinností spojených s členstvom v Bytovom družstve K... z 3. 10. 2003 žalovaný ako prevodca prehlásil, že je riadnym členom tohto bytového družstva s právom nájmu družstevného bytu č. 28 na 10. poschodí domu na ul. K... a v čl. II. dohody sa uvádza, že všetky členské práva uvedené v čl. I. žalovaný prevádza na žalobcu. Z toho podľa názoru odvolacieho súdu vyplýva, že uvedenou dohodou žalovaný previedol na žalobcu spolu s členskými právami a povinnosťami i právo nájmu konkrétneho družstevného bytu, za čo mu žalobca zaplatil 775 000 Kč. Je nepochybné, že žalobca by žalovanému nezaplatil túto sumu iba za púhy prevod členských práv a povinností bez prevodu práva nájmu družstevného bytu. Z tejto súvislosti odvolací súd súhlasí s názorom žalobcu, že členstvo v bytovom družstve je vždy spojené s nárokom na užívanie družstevného bytu a preto akýkoľvek prevod členských práv a povinností a

členského podielu v bytovom družstve nevyhnutne musí byť spojený s prevodom nároku na užívanie družstevného bytu, ktorý je vo vlastníctve bytového družstva a s prevodom nároku na uzavretie nájomnej zmluvy k tomuto bytu. Možno teda zhrnúť, že žalovaný dohodou o prevode členských práv a povinností previedol na žalobcu aj právo na užívanie konkrétneho družstevného bytu, ktorý však nebol vo vlastníctve Bytového družstva K... Keďže tento byt spomenuté družstvo nevlastnilo, žalovaný nemohol nadobudnúť právo nájmu tohto bytu a v dôsledku toho nemohol na žalobcu previesť nárok na užívanie družstevného bytu a právo na uzavretie nájomnej zmluvy k tomuto bytu. Žalovaný teda na žalobcu previedol práva, ktoré nemal. To spôsobuje neplatnosť dohody o prevode členských práv a povinností spojených s členstvom v Bytovom družstve K... z 3. 10. 2003 a dohody o vzájomnom majetkovom vysporiadaní z toho istého dňa podľa § 39 Obč. zák.

Na základe dohody o prevode členských práv a povinností spojených s členstvom v Bytovom družstve K... z 3. 10. 2003 vznikol medzi účastníkmi konania obchodnoprávny vzťah, čo samotní účastníci v tejto dohode vyjadrili odkazom na § 230 Obch. zák. Vzhľadom na to aj dohoda o vzájomnom majetkovom vysporiadaní z toho istého dňa nadväzujúca na dohodu o prevode členských práv a povinností má obchodnoprávny charakter. Podľa názoru odvolacieho súdu možno dokonca povedať, že tieto dohody tvoria obsahovo jeden celok, pretože dohoda o vzájomnom majetkovom vysporiadaní nemôže obstať samostatne bez existencie dohody o prevode členských práv a povinností. Vzhľadom na to, že Obchodný zákonník obsahuje kogentnú a ucelenú úpravu problematiky premlčania, dopadajúcu i na bezdôvodné obohatenie vzniknuté plnením na základe neplatnej zmluvy, je v obchodných záväzkových vzťahoch vylúčené použitie ustanovení Občianskeho zákonníka o premlčaní. Súd prvého stupňa správne v tejto súvislosti poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. M Obdo V 2/2002. Uplatnený nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia sa teda premlčuje v 4 - ročnej premlčacej dobe v zmysle § 397 Obch. zák. Premlčacia doba začala plynúť dňom, keď došlo k plneniu žalobcu žalovanému, t. j. 3. 10. 2003 a uplynula 3. 10. 2007. Žalobca podal žalobu na vecne príslušný súd prvého stupňa dňa 12. 5. 2006, teda včas. Uplatnený nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia teda nie je premlčaný. Z uvedeného vyplýva, že rozsudok súdu prvého stupňa je v napadnutej časti, ktorou bolo žalobe vyhovené, vecne správny a preto ho odvolací súd v tejto časti potvrdil

podľa § 219 ods. 1 O. s. p. Výrok rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým bola žaloba vo zvyšku zamietnutá, nebol napadnutý odvolaním a nadobudol právoplatnosť.“

Vychádzajúc z citovaných častí napadnutého rozsudku okresného súdu a napadnutého rozsudku krajského súdu týkajúcich sa právneho posúdenia otázky absolútnej neplatnosti „predmetných dohôd“ medzi žalobcom a sťažovateľom ústavný súd považoval za potrebné poukázať aj na právny záver krajského súdu vyjadrený v jeho uznesení z 28. apríla 2010 (týmto uznesením bol zrušený rozsudok okresného súdu z 10. marca 2009, pozn.), v zmysle ktorého sa okresný súd dostatočne nevysporiadal s tvrdením žalobcu, že *„odporca (sťažovateľ) dohodou o prevode členských práv a povinností previedol na navrhovateľa viac práv ako v skutočnosti mal a plnenie, ku ktorému sa odporca zaviazal sa stalo nemožným. ... Nezaoberal sa otázkou, či predmetom dohody bolo možné plnenie, keď odporca v dohode uviedol, že ide o družstevný byt, pričom v skutočnosti bol v čase podpisu dohody (a i v súčasnosti) byt vo vlastníctve obchodnej spoločnosti Č., a. s. a nie vo vlastníctve bytového družstva. Taktiež sa nezaoberal otázkou, či odporca v čase podpisu dohody mal právo nájmu k predmetnému bytu, napriek tomu, že v dohode bolo uvedené, že odporca má právo nájmu družstevného bytu“* (citované z uznesenia krajského súdu sp. zn. 4 Co 187/2009 z 28. apríla 2010, pozn.).

Okresný súd na základe takto vysloveného právneho názoru krajského súdu následne v napadnutom rozsudku dospel k záveru, že žalobca na sťažovateľa previedol viac práv ako v skutočnosti mal a plnenie, ku ktorému sa sťažovateľ zaviazal, sa stalo nemožným podľa § 37 ods. 2 zákona č. 40/1964 Sb. Občanský zákoník v znení neskorších predpisov [ďalej len „OZ“ (tak okresný súd, ako aj krajský súd posudzovali právny vzťah založený dohodou o prevode a dohodou o vysporiadaní podľa právneho poriadku Českej republiky, pozn.)], *„nakoľko v predmetnej dohode je uvedené, že ide o družstevný byt, pričom v skutočnosti bol byt v čase podpisu dohody a i v súčasnosti vo vlastníctve obchodnej spoločnosti Č., a. s. a nie vo vlastníctve bytového družstva.“* (citované z napadnutého rozsudku okresného súdu, pozn.).

Z odôvodnení napadnutého rozsudku okresného súdu a napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva totožný právny záver o absolútnej neplatnosti dohody o prevode a dohody o vysporiadaní majúcej akcesorický charakter, a to na základe skutočnosti, že sťažovateľ previedol na žalobcu práva, ktoré nemal (pozri odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu, pozn.), resp. viac práv, ako v skutočnosti mal (pozri odôvodnenie napadnutého rozsudku okresného súdu, pozn.). Z odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu, aj keď len implicitne, vyplýva, že tento sa stotožnil s právnym názorom okresného súdu vyjadreným v jeho napadnutom rozsudku týkajúcim sa absolútnej neplatnosti právneho úkonu podľa § 37 ods. 2 OZ z dôvodu nemožnosti predmetu plnenia. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorý správne vychádzal z nevyhnutnej previazanosti prevodu členských práv a povinností a členského podielu v družstve s prevodom nároku na užívanie družstevného bytu, vyplýva implicitne nemožnosť predmetu plnenia, a to na základe skutočnosti, že byt, ku ktorému sa prevod členských práv a povinností a členský podiel vzťahoval, nebol vo vlastníctve bytového družstva, ale vo vlastníctve obchodnej spoločnosti; z toho zároveň vyplýva, že sťažovateľ nemohol na žalobcu previesť nárok na užívanie „družstevného“ bytu.

Ústavný súd nespochybňuje námietku sťažovateľa, v zmysle ktorej sa krajský súd v napadnutom rozsudku odvoláva v súvislosti s absolútnou neplatnosťou právneho úkonu výslovne na § 39 Občianskeho zákonníka bez „konkretizácie toho, čo konkrétne bolo porušené“. Táto skutočnosť však podľa názoru ústavného súdu sama osebe nemôže odôvodňovať záver o ústavnej neakceptovateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu, a to predovšetkým s prihliadnutím na už spomínané stotožnenie sa krajského súdu s dôvodmi absolútnej neplatnosti právneho úkonu podľa § 37 ods. 2 OZ.

Sťažovateľ tiež namieta, že krajský súd sa v napadnutom rozsudku nevysporiadal so všetkými jeho námietkami uvádzanými v jeho odvolaní proti napadnutému rozsudku okresného súdu. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoj právny názor, v zmysle ktorého odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvého aj druhého stupňa), ktoré stručne a jasne objasní skutkový stav a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na súdnu ochranu,

ako aj právo na spravodlivé súdne konanie (m. m. III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05). V odôvodnení súdneho rozhodnutia v opravnom konaní sa nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument uplatnený v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam na rozhodnutie o odvolaní, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (napr. IV. ÚS 358/08).

V odôvodnení napadnutého rozsudku okresného súdu súd prvého stupňa námietky sťažovateľa uvedené v časti I tohto uznesenia (totožné s námietkami uplatnenými aj v odvolaní proti napadnutému rozsudku okresného súdu, pozn.) výslovne vyhodnotil ako také, ktoré nemajú vplyv na posúdenie otázky platnosti „predmetných dohôd“, keďže *„v tomto prípade je bezvýznamný prvok zavinenia jednej či druhej zmluvnej strany, či už spočívajúci v ich nedbalosti alebo úmysle, nakoľko sa jedná o absolútne neplatný právny úkon, ktorý bol od počiatku (ex tunc) neplatný.“* (citované z napadnutého rozsudku okresného súdu).

Vzhľadom na skutočnosť, že súd prvého stupňa sa výslovne vysporiadal v napadnutom rozsudku s námietkami sťažovateľa uvedenými v I. časti tohto uznesenia, a s prihliadnutím na potrebu komplexného posudzovania rozhodnutí súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu ústavný súd nepovažuje skutočnosť, že krajský súd sa už opätovne jednotlivými námietkami sťažovateľa v opravnom konaní výslovne nezaoberal, z ústavného hľadiska za neakceptovateľnú a neudržateľnú. Ústavný súd dospel k tomuto záveru aj s prihliadnutím na právny záver krajského súdu o absolútnej neplatnosti právneho úkonu (dohody o prevode a dohody o vysporiadaní, pozn.), ktorý v posudzovanej veci považuje (v zhode s okresným súdom a krajským súdom) za kľúčový, a preto vyhodnotil námietku sťažovateľa, že krajský súd sa nedostatočne vysporiadal s jeho ďalšími námietkami, *„ktoré sú závažné a podstatné pre posúdenie celej veci“*, ako nedôvodnú.

Vzhľadom na dosiaľ uvedené skutočnosti ústavný súd zastáva názor, že z ústavného hľadiska neexistuje dôvod na spochybňovanie právnych názorov vyjadrených v napadnutom rozsudku krajského súdu; tieto právne názory sú dostatočne odôvodnené, majú oporu

vo vykonanom dokazovaní a vychádzajú z ústavne akceptovateľnej aplikácie príslušných právnych noriem na zistený skutkový stav veci.

Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti konštatoval, že medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by po prípadnom prijatí na ďalšie konanie reálne umožňovala dospieť k záveru o ich porušení, a preto túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd o ďalších návrhoch sťažovateľa na ochranu ústavnosti uplatnených v sťažnosti nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. januára 2013